

**ВПЛИВ МУЗИЧНИХ КОМПОЗИЦІЙ РІЗНИХ ЖАНРІВ
НА РОЗУМОВУ ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ ПІДЛІТКІВ**

Сучасні умови посиленних соціально-психологічних змін, проблеми в екології, по-тужне й зростаюче інформаційне навантаження на підлітків, ще недостатня сформованість у них мозкових структур, фізіологічних функцій та їх збалансованості, здатності до саморегуляції позначаються на розумовій працездатності дітей цієї вікової категорії, яка є необхідним піддрунтям у них не лише успішного навчання, але й формування готовності до нього. Беручи до уваги широке використання дітьми в процесі виконання учбової діяльності музики як фонової, постає питання про корисність цього для розумової працездатності з урахуванням особливостей впливу музичних композицій різних жанрів. У зв'язку з цим нами було проведено теоретико-емпіричне дослідження, метою якого стало виявлення рівня розумової працездатності підлітків залежно від впливу на неї музичних композицій різних жанрів.

З метою вивчення впливу музичних композицій різних жанрів на розумову працездатність школярів був проведений формувальний, однофакторний, інтрапроцедурний, короткочасний експеримент. Як експериментальні змінні розглядалися розумова працездатність (залежна змінна) та музичні композиції різних жанрів (незалежна змінна). В експерименті використовувалися наступні музичні композиції: 1) «класика»: Й. Штраус – «Повільний вальс», А. Вівальді – «Пори року. Зима», Й. Бах – «Концерт для скрипки з оркестром ре мінор», Л. Бетховен – «До Елізи» та «Місячна Соната»; 2) «рок»: Europe – «The Final Countdown», Masterplan – «Heroes», The Score – «Stronger», Imagine Dragons – «Natural», Queen – «The Show Must Go On».

За допомогою використання коректурної проби були отримані дані щодо рівня розумової працездатності та стійкості розумової діяльності до та під час прослуховування музичних композицій різних жанрів. Отримані дані показали, що в умовах відсутності впливу музики у підлітків переважає середній рівень розумової працездатності (38, 8%). Підвищення ж її рівня виявлено під час прослуховування рок-музики: переважаючим рівнем у них стає високий (50%). Розумова працездатність школярів під впливом класичної музики певною мірою знижується на кожному рівні. Розподіл між рівнями стійкості розумової діяльності під впливом музики різних жанрів майже не змінюється. Отже, експериментально виявлена тенденція до зниження показників розумової працездатності підлітків при прослуховуванні класичної музики, в той час, як під впливом рок-музики показники розумової працездатності у половини респондентів поліпшуються.

Для встановлення відмінностей між показниками розумової працездатності до та під час прослуховування музичних композицій різних жанрів були проведені описові статистики, використано критерій однорідності дисперсій та однофакторний дисперсійний аналіз. Застосовані процедури підтвердили отримані і представлені вище дані про те, що музичні твори як класичного, так і рок-жанру позитивно впливають на розумову працездатність; обидва жанри підвищують середні значення й стійкості розумової діяльності. Проте, виявилось, що рок-музика має

більш виразний позитивний вплив на розумову діяльність, ніж класична.

У результаті проведеного дослідження дійшли наступного висновку: можливим засобом впливу на розумову працездатність є використання музичних творів. Емпірично доведено, що прослуховування під час розумової діяльності музичних композицій жанрів «класика» та «рок» позитивно позначаються на розумовій працездатності підлітків. При цьому середні значення стійкості розумової діяльності виявилися більш чутливими до рок-музики, ніж до класичної.

Науковий керівник: Хохліна О. П., д-р психол. наук, професор